

Podporno gradivo za oblikovanje spremljav

SOZVOČJA, AKORDI

Zven več tonov hkrati imenujemo sozvočje ali akord. Akord je istočasno zvenenje najmanj treh različnih tonov. Akorde razvrščamo po številu tonov v: trizvoke, četvero-zvoke, peterozvoke, šestero-zvoke in sedmero-zvoke.

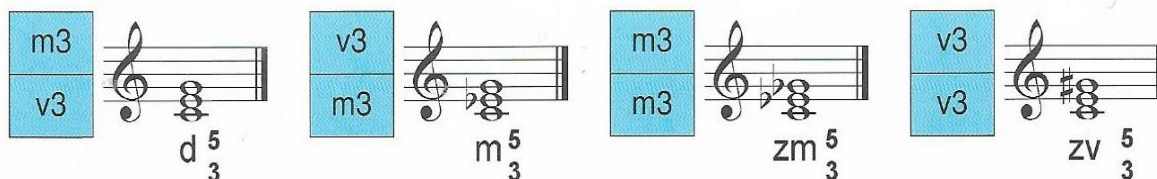
V temeljni obliki so akordi grajeni iz terc in jih lahko zgradimo na vsakem tonu. Tone akordov pišemo drugega nad drugim. Najnižjega imenujemo osnovni ton akorda. Imena temeljnih akordov so vzeta od intervala med najnižjim in najvišjim tonom v akordu, imena intervalov pa so vzeta od najnižjega tona akorda.

- 5 = kvintakord (trizvok)
- 7 = septakord (četvero-zvok)
- 9 = nonakord (peterozvok)
- 11 = undecimakord (šeterozvok)
- 13 = terdecimakord (sedmero-zvok)

TRIZVOKI

Trizvok je sestavljen iz treh različnih tonov. Če je sestavljen iz dveh zaporednih terc, ki ju oklepa kvinta, ga imenujemo KVINTAKORD. Poznamo: durov, molov, zvečan in zmanjšan kvintakord.

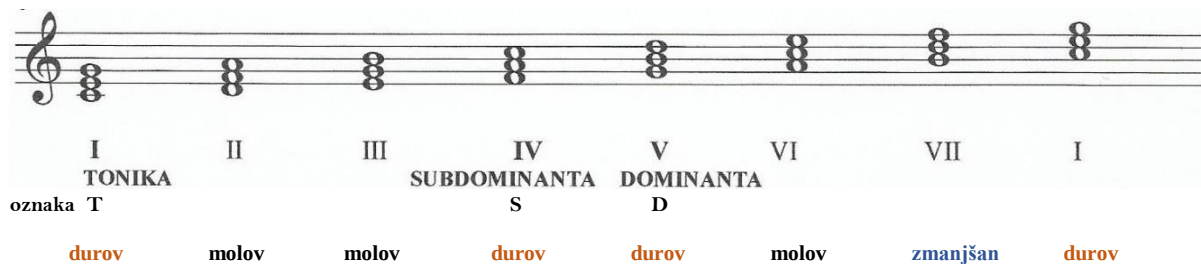
Durov kvintakord ima spodaj veliko terco in zgoraj malo terco. Oklepa ga čista kvinta.

Molov kvintakord ima spodaj malo terco in zgoraj veliko terco. Oklepa ga čista kvinta.

Zmanjšan kvintakord ima spodaj in zgoraj malo terco. Oklepa ga zmanjšana kvinta.

Zvečan kvintakord ima spodaj in zgoraj veliko terco. Oklepa ga zvečana kvinta.

Trizvoki na tonih durove lestvice

Prestavitve (obrati) kvintakorda

Trizvok, ki ga sestavljata dve terci, ima poleg osnovne lege (kvintakorda) še dva obrata oz dve prestavitvi, ki nastaneta, če postane namesto osnovnega tona temeljni ton terčni ali kvintni zgornji ton akorda.

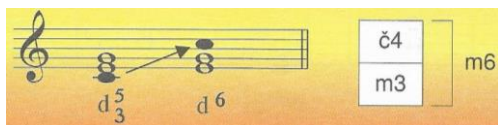
Prvi obrat se imenuje sekstakord, drugi pa kvartsekstakord.

DUROV KVINTAKORD Z OBRATI

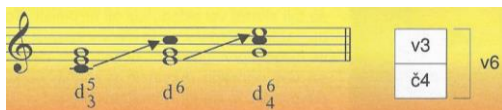
Sekstakord – 1. obrat

Durov sekstakord je sestavljen iz male terce in čiste kvarte, oklepa ga mala seksta. Nastane tako, da spodnji ton (osnovni) ton kvintakorda prenesemo za oktavo višje.

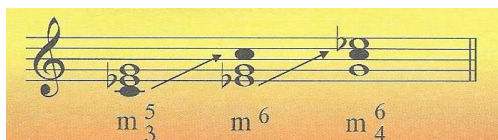

Kvartsekstakord – 1. obrat

Durov kvartsekstakord je sestavljen iz čiste kvarte in velike terce, oklepa ga velika seksta.

MOLOV KVINTAKORD Z OBRATI

ČETVEROZVOKI

Četverozvoki so: septakord in njegove prestave.

Septakord (7) sestoji iz kvintakorda in septime, ki ga oklepa. Po gradnji poznamo sedem različnih septakordov: trdo veliki (tv), trdo mali (tm), mehko veliki (mv), mehko mali (mm), zvečano veliki (zv), zmanjšano mali (zmm) in zmanjšano zmanjšani ali krajše zmanjšani (zm).

Septakord imenujemo po kvintakordu in septimi.

Kadar je kvintakord durov, začnemo ime septakorda s: trdo; kadar je molov kvintakord, začnemo ime z: mehko.

Začetni deli imen drugih septakordov se ravna po kvintah kvintakordov. Drugi del imena septakorda se ravna po kvaliteti septime.

Pridevek trdo veliki septakord pomeni, da je septakord sestavljen iz durovega kvintakorda in velike septime; zmanjšani septakord pa pomeni, da je sestavljen iz zmanjšanega kvintakorda in zmanjšane septime itd.

Prestave septakorda

Prestave septakorda so: kvintsektakord ($\frac{6}{5}$), terckvartakord ($\frac{4}{3}$) in sekundakord (2).

Intervalna sestava prestav je razvidna iz primera. (Naj opozorim zaradi preglednosti prestav na sekundo, ki je pri prvi prestavi zgoraj, pri drugi v sredi, pri tretji spodaj.)

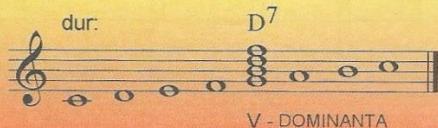
DOMINANTNI SEPTAKORD

Najpomembnejši septakord je **dominantni septakord** ali septakord V. stopnje.

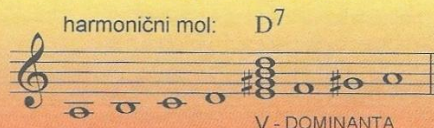
Sestavljen je iz durovega trozvoka (velika in mala terca) in male terce, oklepa ga mala septima.

Dominantni septakord se nahaja na V. stopnji v duru in v harmoničnem molu.

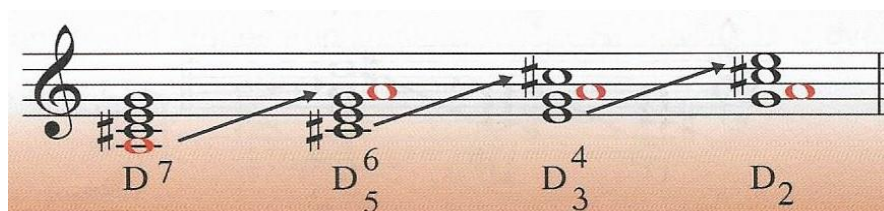

V - DOMINANTA

V - DOMINANTA

Primer: OBRATI DOMINANTNEGA SEPTAKORDA na tonu A (dominanta D dura)

D septakord D kvintsektakord D kvartsektakord D sekundakord

1. obrat

2. obrat

3. obrat